

Interreg
Vlaanderen-Nederland

Gefinancierd door
de Europese Unie

Natuurpunt
Vleermuizenwerkgroep

Technische fiche: vleermuizen op zolders

Inleiding

In Nederland en België komen heel wat soorten vleermuizen voor die in de zomer (grote) zolders gebruiken als verblijfplaats. De vrouwtjes vormen er kraamkolonies waar ze hun jongen baren en zogen. Meestal zijn dat enkele tientallen tot uitzonderlijk enkele honderden dieren. De soorten die we hier vinden zijn de gewone en grijze grootoorvleermuis, ingekorven vleermuis, laatvlieger en baardvleermuis. Hun winterslaap houden deze soorten grotendeels elders.

Vleermuisverblijven voor soorten die zolders bewonen

Zolderbewonende vleermuizen verkiezen grote, warme en rustige zolders (van kerken, kastelen, etc.). Sommige soorten kruipen er weg in nauwe ruimtes (bv. tussen de balken), andere soorten hangen zichtbaar vrij. Het toegankelijk maken voor vleermuizen en/of vleermuisvriendelijk inrichten van grote warme zolders is een van de meest effectieve manieren om de genoemde soorten te beschermen. Er zijn kleine ingrepen met een lage kost (bijvoorbeeld een veilige toegang voorzien) die een groot verschil kunnen maken. Meer ingrijpende, dure ingrepen zijn ook mogelijk, en vragen sowieso begeleiding door een vleermuisexpert.

Bedreigingen

Isolatie: steeds meer gebouwen worden **hermetisch geïsoleerd**. Daardoor verliezen heel wat gebouwbewonende dieren hun verblijfplaats. Bij fauna-inclusief (ver-)bouwen en isoleren worden beide doelen slim met elkaar gecombineerd.

Verlichting: omwille van hun kwetsbaarheid voor predatoren, vermijden vleermuizen licht, en dus ook nachtelijk kunstlicht. Slechts een handvol soorten, zoals de gewone dwergvleermuis of de laatvlieger tolereren enigszins licht aan hun jachtgebied, vooral bij een groot voedselaanbod zoals rond lantaarnpalen, die vaak juist bepaalde insecten aantrekken. De meeste vleermuizen vermijden zelfs zwak verlichte jachtgebieden en alle inheemse soorten **vermijden licht aan hun verblijfplaats**.

Houtbehandelingsproducten: het meeste constructiehout dat verkrijgbaar is in de handel, is chemisch behandeld. Later volgt daarop vaak een extra behandeling, al of niet na aantasting van het hout in de constructie. Veel van de gebruikte stoffen zijn echter **schadelijk voor vleermuizen**. Zeker bij nabehandeling van hout in door vleermuizen bewoonde constructies, is gericht advies nodig.

Verdwijnen van geschikte verblijfplaatsen: door renovatie en nieuwbouw worden gebouwen steeds hermetischer afgesloten, blijven er in de bouwschil minder voor vleermuizen toegankelijke ruimtes over, of worden geschikte ruimtes -bewust of onbewust- afgesloten (bv. stootvoegroosters die spouwen ontoegankelijk maken).

Interreg
Vlaanderen-Nederland

Gefinancierd door
de Europese Unie

Predatoren: roofdieren zoals **marters, uilen en zelfs knaagdieren** zijn gekend als occasionele predator van vleermuizen. De belangrijkste predator is echter de vrij rondlopende huiskat: wanneer die de uitvliegplek van een vleermuizenkolonie kan bereiken, kan ze een ravage aanrichten.

Soorten

Dit zijn de soorten die in Vlaanderen of in Nederland het vaakst aangetroffen worden op (grote zolders) of er het meest afhankelijk van zijn:

Gewone grootoorvleermuis

Grijze grootoorvleermuis

Ingekorven vleermuis

Laatvlieger

Baardvleermuis

(illustraties van Elwin van der Kolk)

Wat kan jij doen?

Er zijn heel wat gebouwen met een grote zolder die kansen bieden maar niet toegankelijk zijn voor vleermuizen. Een toegankelijke zolder kan vervolgens vleermuisvriendelijk ingericht worden.

Zolder inrichten

- **Kunstmatige microhabitats:** om de binnenruimte van de zolder te voorzien van extra variatie aan microklimaten, kunnen er kunstmatige microhabitats aangebracht worden. Dit kan bvb. met een soort lamellensysteem of wat latjes in de hoek van 2 (steun)balken getimmerd. Liefst zo groot mogelijk en tochtvrij en boven en zijkanten. Het *Vademecum: Inrichten van (kerk)zolders voor vleermuizen (p29 - 32)* kan voor inspiratie zorgen.
- **Type materiaal (zolder en kunstmatige microhabitats):** hout of houtbeton. Gebruik geen behandeld, geveerd of harsdragend hout. Het materiaal moet ruw genoeg zijn zodat vleermuizen zich kunnen vasthechten. Een gladde wand zoals metaal of plastic is dus niet bruikbaar. Hout kan je opruwen.

- **Toegangsopening (tot zolder):** vaak een brievenbusvormige opening van 12 - 20 mm hoog en 5 cm - 1 m breed. Betreffende de hoogte: niet kleiner want dan geraakt zelfs de kleinste vleermuissoort er niet in. Ook niet groter want dan kunnen vogels en predatoren er in. Bij grote voorzieningen gebruik je best meerdere toegangsopeningen. Onder de toegangsopening moet er een ruw oppervlak zijn (landingsplaats). Bij glad materiaal breng je best een plankje van 30 cm hoog aan als landingsplaats.
- **Aanvliegroute:** zorg voor een vrije aanvliegroute zonder obstakels voor de toegangsopening. Hoge bomen in de nabije omgeving zijn echter een troef: ze bieden beschutting voor uitvliegende dieren.
- **Licht:** best is de omgeving (en zeker de toegangsopening) 's avonds en 's nachts niet verlicht.
- **Isolatiemateriaal:** vermijd glad isolatiemateriaal (geen grip voor vleermuizen)
- **Dampremmende folies of textiel:** geweven textiel kan gaan rafelen, zodat vleermuizen verstrikt komen te zitten. Beter is het gebruik van niet geweven doeken of folies.
- **Temperatuur:** over de exacte temperatuurvoorkeuren per soort is nog niet veel gekend. Grote zolders bieden een grote interne variatie aan temperatuur: de kans dat vleermuizen er ergens een geschikte plek vinden, is er logischerwijs groter. Een goede richtlijn is dat er minstens een deel van de zolder een temperatuur heeft van 20 - 35 °C.
- **Tocht:** permanente tocht is te vermijden. Vooral een aandachtspunt bij het creëren van invliegopeningen.

Meer info

- Vademecum: Inrichten van (kerk)zolders voor vleermuizen (let op: zaken over houtbehandelingsproducten in dit document zijn verouderd)
- [Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt](#)

